ส่วนที่ ๔
การติดตามและประเมินผล

แผนพัฒนาตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา มีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้า ครอบคลุมระยะเวลา ๕ ปี แผนพัฒนาท้องถิ่น ถือเป็นแผนที่สำคัญอย่างมากในการชี้ชัดถึงแนวทางการดำเนินงานในช่วงห้าปีขององค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากการจัดทำแผนนั้นเกิดจากการนำยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางการพัฒนา และเป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนามาแปลงไปสู่การปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์คือต้องการแก้ปัญหาของท้องถิ่นและต้องการวางแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปในรูปแบบบูรณาการ เป็นแผนที่ครอบคลุมทุกด้าน จึงจำเป็นต้องกำหนดแนวทางการพัฒนาให้แผนพัฒนาท้องถิ่นตอบสนองต่อปัญหาความต้องการและศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ตลอดจนทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาล ดังนั้นการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติจึงสามารถแบ่งเป็น ๔ แนวทางดังนี้

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการเอง โดยการนำโครงการต่าง ๆ ในแผนพัฒนาสามปีมากำหนดรายละเอียดของโครงการ แล้วองค์การบริหารส่วนตำบลนำโครงการนั้นไปดำเนินการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนงานโครงการ

๒. การสนับสนุนให้หน่วยงานราชการอื่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หรือองค์กรเอกชนเป็นผู้ดำเนินงาน ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความพร้อมหรือศักยภาพเพียงพอและมีหน่วยงานหรือองค์กรอื่นมีศักยภาพมีความพร้อมที่จะดำเนินงานมากกว่า

๓. การร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หรือองค์กรเอกชนอื่นในการดำเนินงาน ในกรณีที่ปฏิบัติงานจะต้องเกี่ยวพันกับหน่วยงานหรือองค์กร โดยอาจดำเนินงานในรูปแบบหุ้นส่วนหรือคณะทำงานหรือคณะกรรมการ

๔. การประสานหน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรเอกชนอื่นเป็นผู้จัดสรรงบประมาณและการดำเนินการตามแผนงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลประสุข โดยผ่านความเห็นชอบจากผู้บริหารท้องถิ่นและคณะกรรมการพัฒนา คณะกรรมการประสานการพัฒนาและผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมาตามลำดับ

ในการนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปดำเนินการนั้น กำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนพัฒนาสามปีโดยการกำกับดูแลของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหารดังนี้

๑. สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
๒. กองคลัง
๓. กองช่าง
๔. กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
๕. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
๖. กองสวัสดิการและสังคม
๗. กองส่งเสริมการเกษตร

องค์กรรับผิดชอบในการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลแผน ถือว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการปรับปรุงประสิทธิภาพของโครงการที่ดำเนินการอยู่ การติดตาม หมายถึง กิจกรรมภายในโครงการที่ออกแบบมาเพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ปัญหาในการดำเนินโครงการ และประสิทธิภาพของการดำเนินงาน หากไม่มีระบบการติดตามโครงการ การดำเนินโครงการอาจล่าช้า ค่าใช้จ่ายสูงกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ กลุ่มเป้าหมายหลักของโครงการอาจได้รับประโยชน์ไม่ตรงตามเป้าหมายของโครงการที่ตั้งไว้ หากมีการวางระบบติดตามโครงการ จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งทางด้านงบประมาณและความสามารถในการบรรลุเป้าหมายของโครงการ

ในส่วนของการประเมินผล เป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินงาน เช่นเดียวกับการติดตาม การประเมินผลจะทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน และนำผลที่ได้นี้มาปรับปรุง แก้ไขการดำเนินการ การประเมินผลจะเป็นสิ่งบ่งชี้ว่าแผนงานหรือโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้นได้ผลเป็นอย่างไร นำไปสู่ความสำเร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ มีความสอดคล้องกับการใช้ทรัพยากรเพียงใด ผลที่ได้จากการติดตามและประเมินผลสามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจว่าจะดำเนินการใด ๆ ต่อไป ซึ่งการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นนี้ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

๑. สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน
๒. ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
๓. ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
๔. หัวหน้าส่วนการบริหารที่คัดเลือกกันเองจำนวนสองคน
๕. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน

โดยให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ประธานกรรมการ และกรรมการอีกคนหนึ่งทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ กรรมการดังกล่าวมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี คณะกรรมการติดตามและประเมินผลมีอำนาจดังนี้

๑. กำหนดแนวทางวิธีในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา เพื่อติดตามประเมินผลแต่ละโครงการ ในการกำหนดแนวทางและวิธีการประเมินผลนั้น วิธีการและแนวทางที่กำหนดจะต้องสามารถชี้ให้เห็นว่าการปฏิบัติงานมีความแตกต่างจากแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ และการดำเนินงานมีความเหมาะสม สามารถแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้เพียงใด

๒. ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาตามแนวทางและวิธีการที่ได้กำหนดไว้ โดยในการติดตามและประเมินผลจะทำการพิจารณาว่าผลการดำเนินงานสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ หากไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดจะต้องหาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป

๓. รายงานผลเสนอความเห็น ซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกัน ปีละสองครั้งภายในเดือนเมษายนและเดือนตุลาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ติดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

๔. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

วิธีการติดตามและประเมินผล

ในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น จะทำการติดตามและประเมินผลโดยใช้แบบรายงานการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓ แบบ และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ๒ แบบ โดยแต่ละแบบมีวัตถุประสงค์และประโยชน์ดังนี้

แบบที่ ๑ การช่วยการกำกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแบบช่วยกำกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นว่าดำเนินการครบถ้วนทุกขั้นตอนมากน้อยเพียงไร อย่างไร แบบช่วยกำกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเมินตนเอง

แบบที่ ๒ แบบติดตามผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแบบติดตามผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรายไตรมาส มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนด แบบติดตามผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ๕ ปี และโครงการที่ได้รับเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ

แบบที่ ๓/๑ แบบประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ เป็นแบบประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรส่วนปกครองส่วนท้องถิ่นตามแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนด โดยมีประเด็นในการประเมิน ๓ ส่วน คือ (๑) ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวม (๒) ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละยุทธศาสตร์ (๓) การเปลี่ยนแปลงของชุมชนตามตัวชี้วัดที่เลือก

แบบที่ ๓/๒ แบบประเมินความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวม ใช้เป็นแบบในการประเมินความพึงพอใจของประชาชน ผู้ที่เกี่ยวข้องต่อผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวม

แบบที่ ๓/๓ แบบประเมินความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละยุทธศาสตร์ ใช้เป็นแบบประเมินผลความพึงพอใจของประชาชน ผู้ที่เกี่ยวข้องต่อผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละยุทธศาสตร์

ห้วงเวลาในการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี คณะกรรมการประเมินผล คณะอนุกรรมการหรือคณะช่วยทำงานจะต้องมีการติดตามการดำเนินงานทั้งระหว่างดำเนินการและสรุปผลการดำเนินงานอีกครั้งภายในเดือนเมษายนและเดือนตุลาคมของทุกปี เพื่อสรุปและรายงานผล พร้อมทั้งเสนอความเห็นที่ได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสามปี ต่อสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการท้องถิ่น หลังจากนั้นประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบอย่างน้อย ๑ ครั้ง โดยทั่วกันภายในธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน

ในการติดตามและประเมินผล คณะกรรมการได้กำหนดให้ติดตามและประเมินผลโครงการอย่างน้อยโครงการละสองครั้ง และประเมินผลโครงการในภาพรวมอย่างน้อยปีละสองครั้ง โดยในแต่ละโครงการอาจมีการติดตามประเมินผลได้มากกว่าสองครั้ง ตามความเหมาะสมของแต่ละโครงการ